

СЕКЦІЯ І

Інноваційні засади становлення та розвитку економіки
природокористування

Басараб В.В., студентка

Капись А.В., студентка

Науковий керівник: Сур'як А.В., к.е.н., доцент
Східноєвропейський національний університет ім.
Лесі Українки, м.Луцьк, Україна

ІННОВАЦІЇ ЯК ШЛЯХ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕВИХ РИНКІВ

Сучасний розвиток науково-технічного прогресу є одним із головних факторів посилення конкуренції на національному та глобальному рівнях. Об'єктивні зміни у економічному житті призвели до нової моделі економіки, що базується на інноваційних засадах розвитку, де провідну роль відіграють галузеві ринки. Сьогодні вони орієнтуються на високих технологіях та на задоволенні потреб суспільства.

Інноваційний розвиток економіки залежить від таких факторів, як: формування ринку інновацій, спрямованість цього ринку на національне виробництво, виконання інноваційних розробок на рівні потужних корпорацій, залучення інвестицій у інноваційну сферу.

В сучасній економічній літературі є бачення, що впровадженню нових продуктів та технологій перешкоджає монополізація ринків, яка зменшує стимули до інновацій. Проте світовий досвід свідчить, що застосовують саме великі компанії, які мають велику фінансову базу та можуть дозволити собі ризиковану інноваційну діяльність.

Тему інноваційної діяльності досліджували такі економісти, як В.Адамс, П.Друкер, Д. Норт, Ф. фон Хайєк, Л. Філіпс, Ф. Шерер, Й. Шумпетер.

Інноваційна діяльність – це складний процес трансформації інноваційних ідей в об'єкт економічних відносин. В економічній літературі відомі різні тлумачення інновації залежно від предмета та об'єкта дослідження. Можна виокремити три погляди щодо терміна "інновація": 1) ототожнення інновації та новації, тобто як зміна; 2) процес створення нової продукції, технології, новації у сфері організації та управління виробництвом; 3) результат запровадження у виробництві нових виробів, елементів, підходів тощо.

У міжнародних стандартах інновація визначається як кінцевий результат інноваційної діяльності, як прогресивна новація, яка представлена

у вигляді продукту або технологічних процесів, нових методів організації й управління виробництвом. Значення інновації полягає в результаті, який одержують при її запровадженні, від ефекту, максимальної вигоди. На мікрорівні економічний ефект застосування інновацій полягає в економії всіх видів ресурсів, підвищенні конкурентоспроможності на всіх рівнях, отриманні додаткового прибутку як головної мети підприємницької діяльності.

Як економічну категорію інновацію можна характеризувати за такими ознаками:

- як результат її створення, коли відбувається матеріалізація, застосування на практиці нових ідей, відкриттів і винаходів, нових наукових рішень;

- як результат її поширення (трансформації, дифузії), тобто інновацію, що здатна задовольнити ринковий попит, яка набуває товарної форми, виступає товаром на ринку інновацій і користується попитом;

- як економічний ресурс виробничого процесу, який постійно оновлюється, є невичерпним, що має вигляд запровадження нової технології, зміни організаційних структур і методів управління, внаслідок чого виробнича система переходить на новий, вищий рівень, підвищує ефективність функціонування;

- як технічний, соціальний, економічний та інший ефект реалізації нововведень, що в загальному вигляді може формулюватися як підвищення якості життя людей у цілому.

Інноваційний процес може набувати простого організаційного вигляду, коли нововведення створюється і використовується в межах однієї організації, простого міжорганізаційного – нововведення стають товаром у відносинах між продавцем і покупцем та розширеного – з'являються нові виробники нововведення, порушуючи монополні права на виробництво та сприяючи через конкуренцію удосконаленню властивостей нововведень. Розрізняють такі форми трансферту інновацій на світових ринках:

- передача, продаж або надання за ліцензією всіх форм промислової власності

- торгівля високотехнологічною продукцією;

- передача технологічного знання, необхідного для придбання, монтажу і використання обладнання, машин, напівфабрикатів і матеріалів, одержаних за рахунок оренди, закупки, лізингу або будь-яким іншим шляхом;

- промислове і технічне співробітництво в тій частині, що стосується технічного утримання обладнання й устаткування, напівфабрикатів і матеріалів;

- надання консалтингових послуг і інжиніринг;

- передача технологій у межах інвестиційного співробітництва.

Вартість інновації є похідною від рівня розвитку як матеріальної, так і нематеріальної сфери. Проте саме нематеріальна сфера стає найважливішим середовищем реалізації, по-перше, внутрішньої здатності людини щодо

інтелектуальної діяльності, а по-друге, здатності зовнішнього середовища до задоволення потреби в інтелектуальній діяльності, створенні та споживанні новини, інновації, взагалі нового знання. Отже, основною складовою суспільно необхідної праці стає її інноваційна частина. Причому нематеріальна сфера, де безпосередньо забезпечується людський розвиток та здатність до інноваційної діяльності, набуває винятково важливого значення у суспільному розвитку. Таким чином закладаються «суспільно нормальні» умови виробництва та відповідний рівень умілості й інтенсивності праці.

Для створення привабливого регіонального інноваційного середовища принципово важливим є дослідження особливостей і механізмів функціонування галузевих ринків, оскільки в сучасних умовах вони мають системоутворювальний вплив на розвиток регіону як складної динамічної соціально-економічної системи в цілому та забезпечують її відтворення на інноваційній основі. Це потребує відповідного оцінювання конкурентного середовища інноваційних галузевих ринків; визначення їх інституційної структури; встановлення бар'єрів «входу» й «виходу» для кожного з них; дослідження ринкової інфраструктури та визначення її потенціалу. Особливості функціонування цих ринків виступають передумовами формування типу впливу державної інноваційної політики; динаміки й напрямів зміни правового середовища діяльності фірм, що визначає характер їх взаємодії зі споживачами продукції; визначення інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку конкретної фірми, що, безумовно, перш за все орієнтована на досягнення приватного результату. У дослідженні галузевих ринків дуже важливим є перехід від традиційного аналізу стану рівноваги ринкових сил до дослідження механізму функціонування таких ринків як процесу. Врівноваженим в цьому випадку буде той ринок, де ринковою інформацією щодо інновацій володіють усі зацікавлені суб'єкти господарювання та відповідно відсутня конкуренція. Отже, ринкова інформація виступає вагомим фактором активізації інноваційної діяльності підприємців та їх прагнення отримати прибуток.

Ринкові відносини на цьому етапі є проявом об'єктивних процесів розвитку наукової та науково-технічної діяльності, результатом сукупної дії матеріально-речових факторів. Передумовами набуття новинами й інноваціями на даному етапі ознак товару є ті ж самі, що є традиційними для товарного виробництва взагалі: суспільний поділ праці та спеціалізація, обмеженість сукупних матеріальних ресурсів та матеріальних благ, економічна відокремленість виробників, що прямо або опосередковано задіяні в інноваційному процесі й пов'язані між собою через участь тим чи іншим чином у виробництві, впровадженні, розповсюдженні новини та водночас є повністю незалежними у прийнятті рішень щодо змісту й форм їх інноваційно-інвестиційної діяльності.

Таке розширене трактування ринку новин й інновацій, виявлення їх сутності як товару дає змогу констатувати, що розвиток інноваційного процесу особливості формування галузевих інноваційних ринків визначають передумови створення й функціонування інноваційного капіталу, що у свою

чергу впливає на зміст інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання.

Отже, виходячи з уточнення сутності інновацій та їх роль на галузевих ринках можна зробити такі висновки:

1. Дослідження проблем спирається на безлічі робіт представників різних шкіл та напрямків економічної теорії, а саме: підприємництво та інновації, інновації та структура ринків, інституційна теорія інновацій, теорія інноваційної фірми.

2. Аналіз інновацій здійснюється за природою фірм, що здійснює інновацію, перетворення структури економіки на галузевому рівні під впливом зміни технологічних укладів і етапів розвитку суспільства.

3. Великі компанії мають достатньо переваг у підтримці досліджень та інновацій. Проте низка недоліків не дозволяють зменшити їхню роль у даному процесі. Великий розмір фірми є можливим, але не обов'язковим, фактором збільшення продуктивності від інновацій. Вони орієнтуються на вдосконалюючи інновації. Ризик виведення на ринок абсолютно нового продукту належить малому підприємству.

4. Розвиток технологій стимулюють розвиток нових галузей ринків, різноманітних товарів, нових сфер конкуренції, передаючи досвід і отримані технічні результати, забезпечують появу нових ресурсів, створюють нову ситуацію для розвитку суспільства.

Список використаних джерел:

1. Економіка галузевих ринків : навчальний посібник /. А. І. Ігнатюк. : інтернет-ресурс:

[www.irbis-nbuv.gov.ua > cgi-bin > cgiirbis_64 > REP0000647](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/cgiirbis_64/REP0000647)

2. <https://scholar.google.com.ua/citations?user=V4z1HmMAAAAJ&hl=ru>

3. http://tppe.econom.univ.kiev.ua/data/2009_20/Zb20_12.pdf